

Cercetări arheologice la Dumbrava, com. Ulmi, jud. Dâmbovița

PETRE DIACONESCU, GABRIEL MIHĂESCU

Cercetările din punctul „Obreja-Jghiaburi“ fac parte dintr-un plan de mai mare amploare, cuprinzând cunoașterea aprofundată a hinterlandului Tîrgoviștei în secolele XIV—XV.

Siliștea amintită a fost identificată pe teren la sfîrșitul anului 1979 și este situată pe marginea terasei înalte de pe malul stîng al râului Dîmbovița, la 7 km vest — sud-vest de Tîrgoviște și circa 1 km sud-est de DN 72.¹ Dintr-u început arătăm că am atribuit această siliște satului Lucieni, a cărui primă atestare datează din 1451² (fig. 1).

Cercetările din anul 1981 s-au limitat la sondarea a două puncte ale stațiunii: spre limita de nord-vest a fost deschisă secțiunea I (fig. 3) de 46 × 1 m și cinci casete numerotate cu cifre arabe, prin care s-a delimitat marginea estică și sud-estică a necropolei așezării medievale; celelalte două secțiuni, II și III, cu dimensiunile 28 × 1 m și, respectiv, 14 × 1,5 m, au condus la descoperirea așezării propriu-zise (fig. 2).

I. STRATIGRAFIA (fig. 2)

Nivelurile de locuire au o grosime totală de numai 0,40—0,60 m, adîncindu-se în dreptul complexelor. Deasupra pămîntului viu roșcat de pădure, format din aluviuni argiloase și humus antio vinețiu roșcat, urmează depunerea corespunzătoare locuirii din epoca bronzului (cultura Tei). În pămîntul de culoare cenușie au apărut fragmente ceramice, cărbune, pămînt ars, stratul de cultură nedepășind 5—10 cm grosime, pe alocuri fiind desființat de nivelările practicate de locuitorii așezării medievale.

Deși sînt prezente și fragmente ceramice datînd din secolul al IV-lea e.n., nu s-a putut distinge un nivel de locuire aparte, acesta fiind probabil complet înlăturat de amenajările ulterioare.

Așezarea medievală este indicată de trei straturi succesive de locuire, dintre care primele două se întind pe toată suprafața cercetată și se plasează cronologic în secolul al XIV-lea și, respectiv sfîrșitul aceluși secol și începutul celui următor. Ultimul nivel din secolul al XV-lea, s-a sesizat numai în interiorul așezării, spre nord-est, el delimitînd și oimitirul la nord-est.

Pentru cimitir, nu se poate încă distinge o cronologie certă, dar putem presupune, în acest stadiu al cercetărilor, pe baza rarelor suprapunerii și a materialelor ceramice, că a avut aceeași durată cu așezarea pe care o deservea.

II. AȘEZAREA

Se întinde pe 90% din suprafața stațiunii, fiind cercetată parțial, în apropierea cimitirului.

1. Așezarea din epoca bronzului. Materialul sărăcăcios nu permite decît o încadrare generală a acestuia, în limitele cronologice ale culturii Tei. Nu se pot face precizări asupra întinderii așezării antice.

Ceramica (fig. 4/1—6) este prezentă prin cele două forme, de uz comun și fină. Ceramica grosieră, arsă la roșu, lucrată cu pietricele în cantități apreciabile, cuprinde vase-sac tronconice cu pereții drepți sau ușor arcuiți, buza îngroșată în exterior³, avînd ca unic decor un briu alveolar plasat pe margine sau imediat sub buză (fig. 4/2) și vase globulare, prezente numai prin cîteva fragmente de pereți. Forma de bază a ceramicii fine descoperită în această campanie este ceașca din pastă de culoare neagră, puternic lustruită. Un exemplar păstrat fragmentar are gitul înalt, pîntecele bombat și decor pe umăr, format dintr-un șir de alveole, plasat între două linii incizate, orizontale⁴ (fig. 4/3). Un mic fragment de ceașcă, recoltat în 1979, este decorat prin incizie cu un rînd de paranteze verticale, apoi trei benzi înguste și apropiate, avînd în interior triunghiuri trasate fin și des, orientate cu virfurile lateral și, în sfîrșit, trei șiruri de alveole mult alungite, toate paralele și orizontale (fig. 4/5). S-au mai descoperit un fragment de greutate tronconică perforată, o așchie din silex castaniu, urme de pămînt ars și chirpici. Am putea încadra, preliminar, acest nivel Tei spre fazele mijlocii ale culturii.

2. Așezarea din secolul al IV-lea e.n. Remarcăm de la început că această așezare este complet distrusă, neputîndu-se desluși un nivel de locuire.

¹ P. Diaconescu, G. Mihăescu, P. Cristea, Valachica, 10—11, 1979—1980, p. 439—442.

² P. Diaconescu, G. Mihăescu, Valachica, 9, 1977, p. 167—178.

³ V. Leahu, *Cultura Tei*, București, 1967, fig. 25/3, 5, 9.

⁴ *Ibidem*, p. 104, fig. 24/7, 25/12

Materialul ceramic este prezent prin categoriile: *de uz comun*, din pastă neagră-cenușie, zgrunțuroasă și cu pietricele, ca forme deosebindu-se borcanul (fig. 4/10) cu buza ușor evazată și îngroșată la exterior, gîtul scurt și corpul bombat⁵; *ceramica fină* cenușie, lustruită, cu aspect mat, din

care se remarcă mai multe funduri inelare de străchini (fig. 4/8—9), cît și o parte din corpul unei căni cu toarta în bandă lată (fig. 4/7); *ceramica cărămizie de import* constă din fragmente de amfore, remarcîndu-se o toartă tubulară (fig. 4/11).

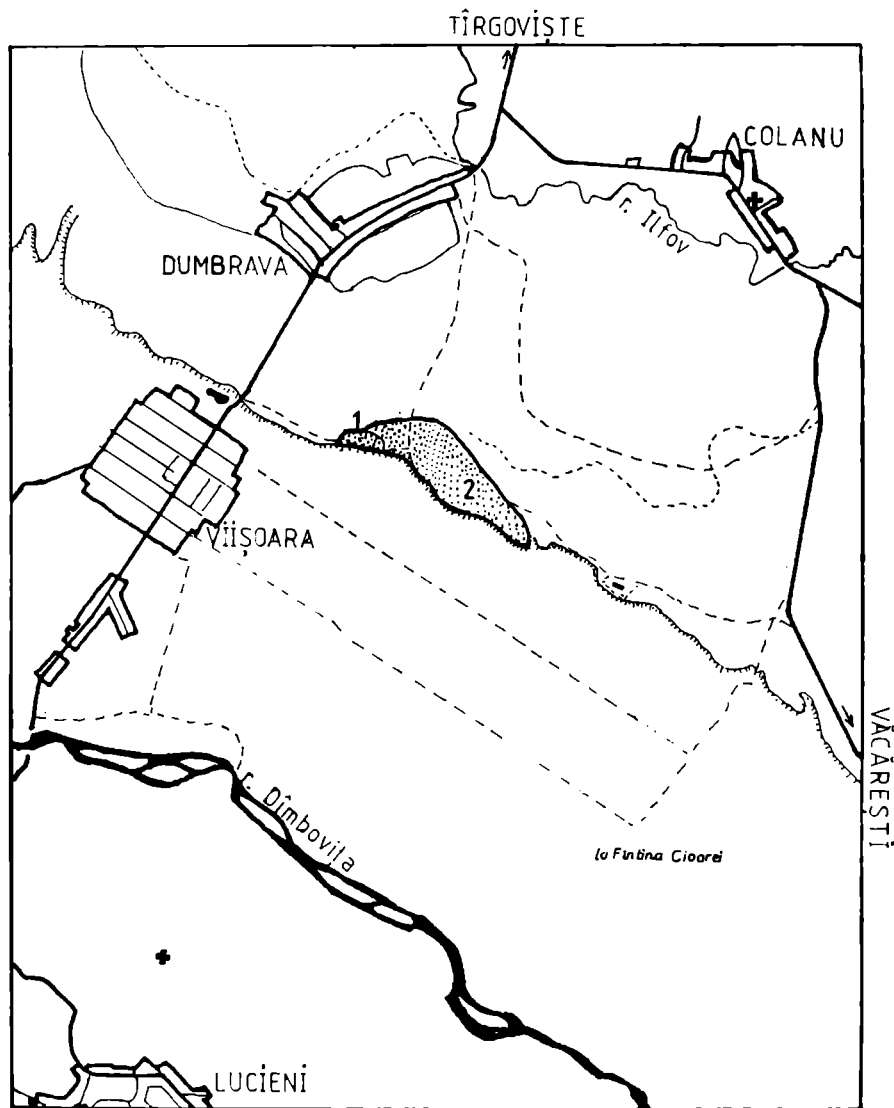

Fig. 1. Dumbrava, com. Ulmi, jud. Dimbovița. Planul cercetărilor: 1 necropola; 2 așezarea medievală.

Fig. 1. Dumbrava, comm. d'Ulmi, dép. de Dimbovița. Plan des recherches: 1 nécropole; 2 site médieval.

3. Așezarea medievală. Se întinde de-a lungul terasei înalte a Dîmboviței, pe o lungime de 400 m, nedepășind în lățime, decît rare ori, 100 m.

a. *C o m p l e x e l e*. Locuințele, vetrele, gropile și cuptoarele au fost cercetate integral sau parțial.

Locuințele (fig. 2). În nivelul I au fost depistate două locuințe de tip semi-adîncit, la 0,80 m față de nivelul inițial de săpare, de formă aproximativ dreptunghiulară, cu colțurile rotunjite și orientatea pe axul lung⁶. Ele erau ridicate, probabil, pe talpă de lemn, deoarece pe margini nu au fost sesizate gropi de pari. Aceste locuințe aparțin

⁵ Gh. Diaconu, *Mogoșani, necropola din secolul IV e.n.* Tîrgoviște, 1970, fig. 10/9, 12, 16; 11/6, 10; idem, *Tîrgșor, necropola din sec. III—IV e.n.*, București, 1965, pl. 5/3; 49/1, 2; 90/2 a; 107/4.

⁶ N. Constantinescu, *Coconi. Un sat din Cîmpia Română în timpul lui Mircea cel Bătrîn*, București, 1972, p. 36—41 și fig. 10—11.

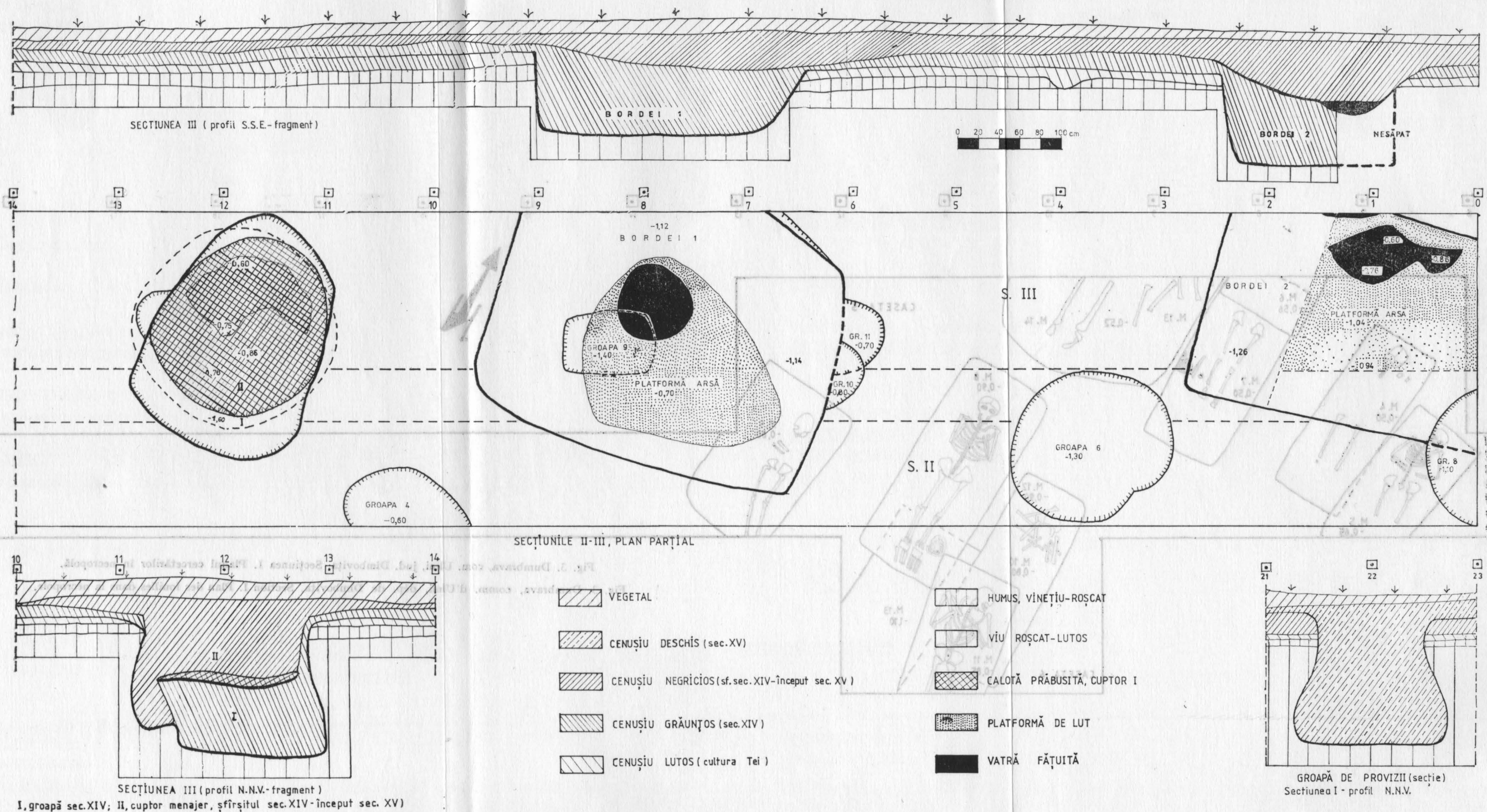

Fig. 2. Dumbrava, com. Ulmi, jud. Dimbovița. Planul și profilul secțiunilor II-III.

Fig. 2. Dumbrava, comm. d'Ulmi, dép. de Dimbovița. Plan et profil des sections II-III.

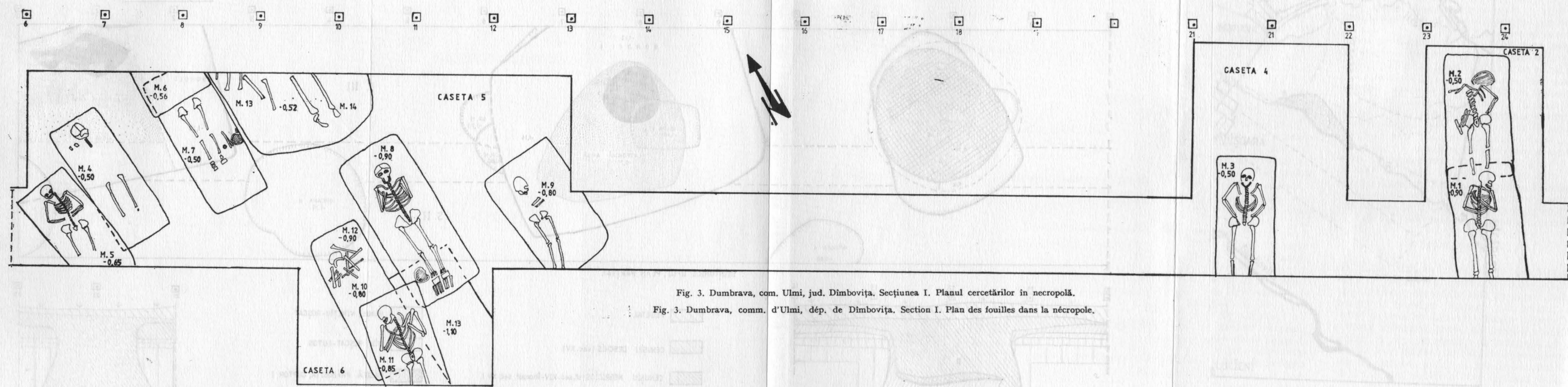

Fig. 3. Dumbrava, com. Ulmi, jud. Dimbovița. Secțiunea I. Planul cercetărilor în necropolă.

Fig. 3. Dumbrava, comm. d'Ulmi, dép. de Dimbovița. Section I. Plan des fouilles dans la nécropole.

primei faze a așezării, de fapt cea mai bine reprezentată în prima campanie de săpături.

Semibordeiul 1, cercetat aproape în întregime (afară de colțul de sud-est), are dimensiunile de $3,2 \times 2,5$ m și intrarea probabil dinspre sud. Aproape de centrul locuinței a fost practică o

groapă de formă dreptunghiulară cu dimensiunile $0,90 \times 0,50$ m și adâncă de 0,50 m, avînd o funcție menajeră. Remarcăm că din umplutura acestei locuințe a fost recuperată cea mai mare parte a inventarului ceramic și metalic aparținînd primului nivel de locuire medievală.

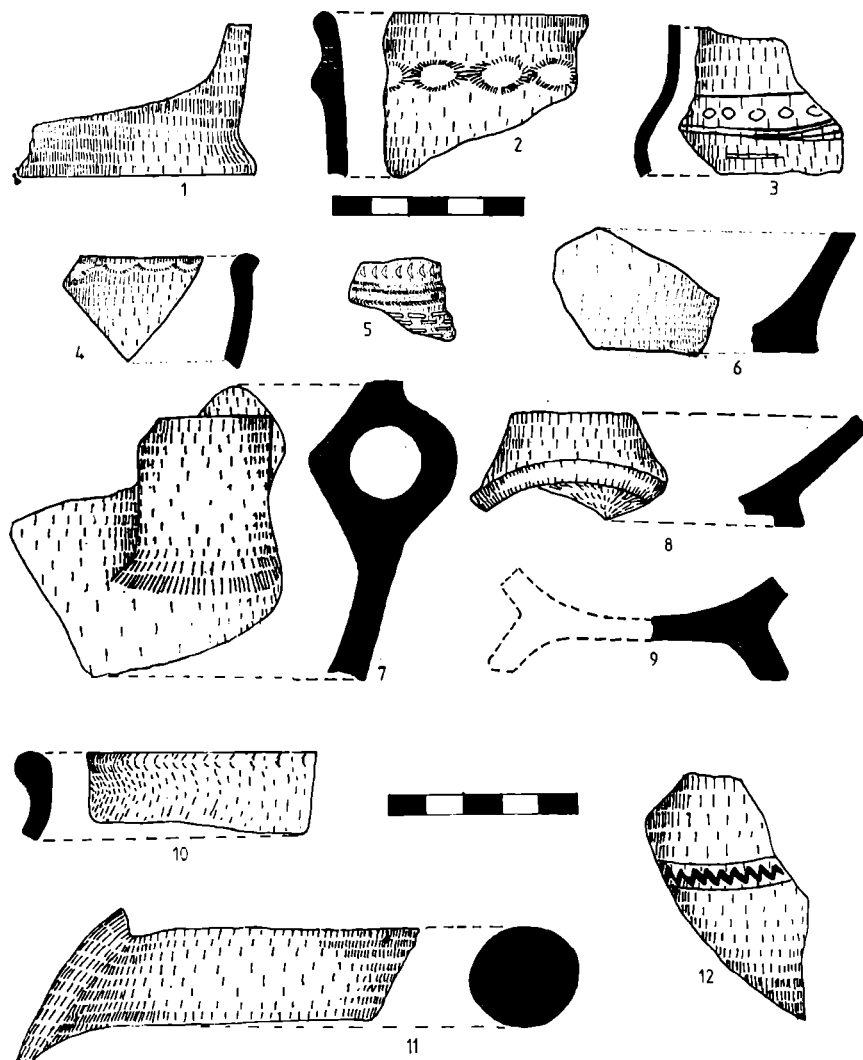

Fig. 4. Dumbrava, com. Ulmi, jud. Dimbovița. 1-6 ceramică a culturii Tei; 7-11 ceramică din secolul IV e.n.

Fig. 4. Dumbrava, comm. d'Ulmi, dép. de Dimbovița, 1-6 céramique de la culture Tei; 7-11 céramique de IVe siècle de n.è.

A doua locuință, *semibordeiul 2*, de formă asemănătoare și plasată în capătul de sud-vest al secțiunilor II-III, a fost cercetată în proporție de numai 50%. Latura scurtă este de numai 2 m, cea lungă nefiind surprinsă în întregime.

În ambele locuințe nu au fost găsite urme de vatră sau altă instalație de foc, ci numai o mică vatră exterioară locuinței 1, spre nord-est, de formă aproximativ circulară, cu diametrul de

0,40 m. Semnalăm că majoritatea gropilor menajere descoperite în zona cercetată aparțin nivelului I.

În nivelul II au apărut două platforme de lut bătut și ars (fig. 2) ce suprapun aproape perfect vechile locuințe dezafectate, dar ale căror dimensiuni nu au putut fi determinate. Credem că este vorba de două locuințe de suprafață, cu podina din lut și pereții din chirpici, prăbușiți în interior.

Instalațiile de foc. Am menționat deja vatra aparținând primului nivel. Nivelului II îi sînt specifice vetrele de formă circulară (s-au descoperit cite una în fiecare locuință) cu diametrul de circa 0,60 — 0,70 m și fățuite. Singulară este apariția unui cuptor menajer (fig. 2) construit într-o groapă ovală, probabil menajeră, ce a apar-

ținut semibordeiului 1 și care avea dimensiunile de 2,40 × 1,70 m și adîncimea de la nivelul de săpare de circa 1 m. Desființată prin umplere parțială, la jumătatea adîncimii ei s-a amenajat cuptorul boltit, cu un mic acces spre nord-est, practicat de asemenea în fosta groapă. Cuptorul avea la bază un diametru de 1,70 m, din pereții

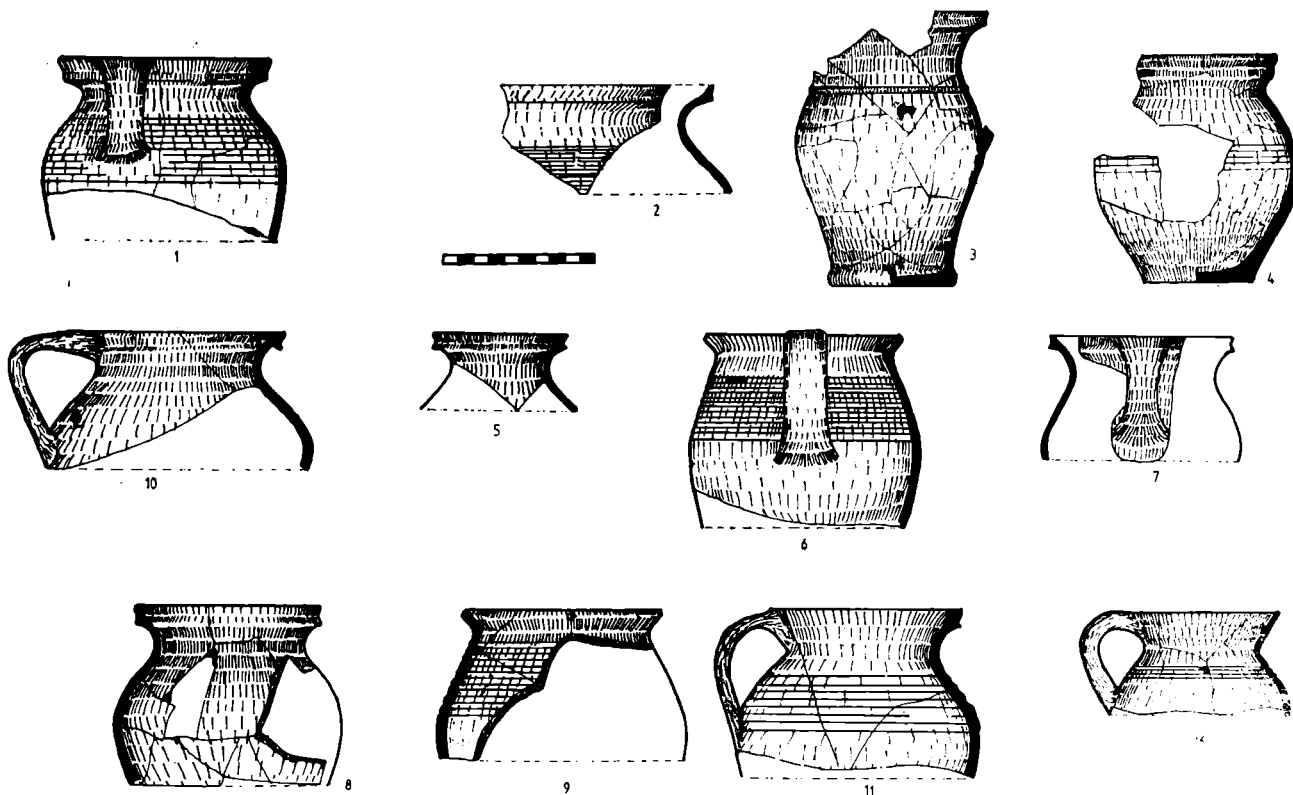

Fig. 5. Dumbrava, com. Ulmi, jud. Dîmbovița. Ceramică din așezarea medievală: 1, 5—7, 9—12 oale; 2, 4, 8 borcane; 3 cană.

Fig. 5 Dumbrava, comm. d'Ulmi, dép. de Dîmbovița. Céramique 2 provenant du site médiéval: 1, 5—7, 9—12 pots; 2, 4, 8 bocals; 3 broc.

laterali păstrindu-se numai fragmente căzute pe vatră. În interior, printre sfărîmăturile boltei, au apărut cenușă, oase de animale și ceramică.

Gropile au o formă aproximativ circulară, cu pereții cilindrici, tronconici sau cu profil semicircular. Nivelului I îi aparțin gropile 3, 4, 6, 9, 10, 11 (ultimele două putînd să aparțină și unuia din nivelurile de locuire antică și prefeudală, greu de determinat din lipsă de inventar). Nivelului II îi aparține groapa 8, ce taie semibordeiul 2, iar nivelului 3 — gropile 1 și 2 din secțiunea I și groapa 1 din secțiunea II. Această ultimă groapă are o formă tronconică (sac) cu pereții și fundul lutuit, diametrul la gură fiind de 1 m, iar la bază 1,40 m, adîncimea luată de la cota de săpare atîngînd 1,20 m (fig. 3). Judecînd după pereții arși, ea a avut, într-o primă fază de folosire, rolul de groapă de cereale; ulterior a devenit groapă pentru resturi menajere, în umplutură gă-

sindu-se oase, ceramică, pietre și chiar fragmente de cărămidă. Ceramica găsită aici datează din secolul al XV-lea. Apariția cărămizilor presupune și existența, în apropiere, a unei construcții dezafectate, din cărămidă — probabil o sobă, dar nu o locuință, deoarece lipsesc urmele de mortar.

b. Inventarul reflectă stadiul economic și social de dezvoltare a acestei comunități în secolele XIV-XV și este cu atît mai important cu cît este singurul în măsură să ne ofere precizări cronologice asupra așezării și necropolei.

Ceramica. Categoria nesmălțuită, de uz gospodăresc, este predominantă. Vasele sînt lucrate din pastă arsă oxidant, cu nisip fin în compoziție. În multe cazuri ceramica prezintă urme de ardere secundară. Formele de bază specifice nivelurilor I și II sînt oala și borcanul cu buza „în streășină” (fig. 5/1—2, 4—5, 7—8, 10—11). Au marginea

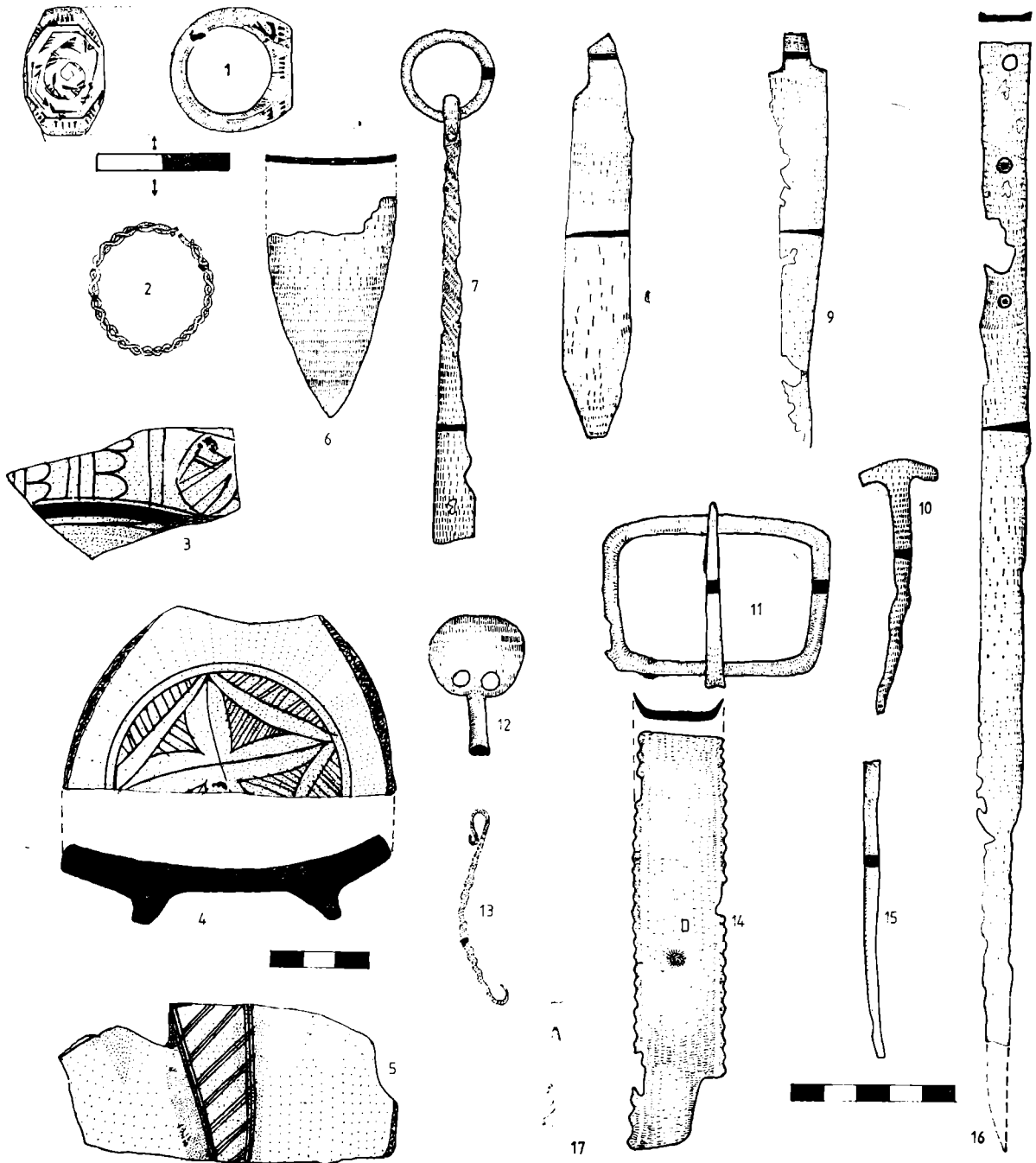

Fig. 6. Dumbrava, com. Ulmi, jud. Dimbovița. 1–2 obiecte de podoabă descoperite în necropolă; 3–5 ceramică smălțuită; 6–10, 13–15 unelte; 16–17 arme provenind din așezarea medievală.

Fig. 6. Dumbrava, comm. d'Ulmi, dép. de Dimbovița. 1–2 objets de parures découverts dans la nécropole; 3–5 céramique émaillée; 6–10, 13–15 outils; 16–17 armes provenant du site médiéval.

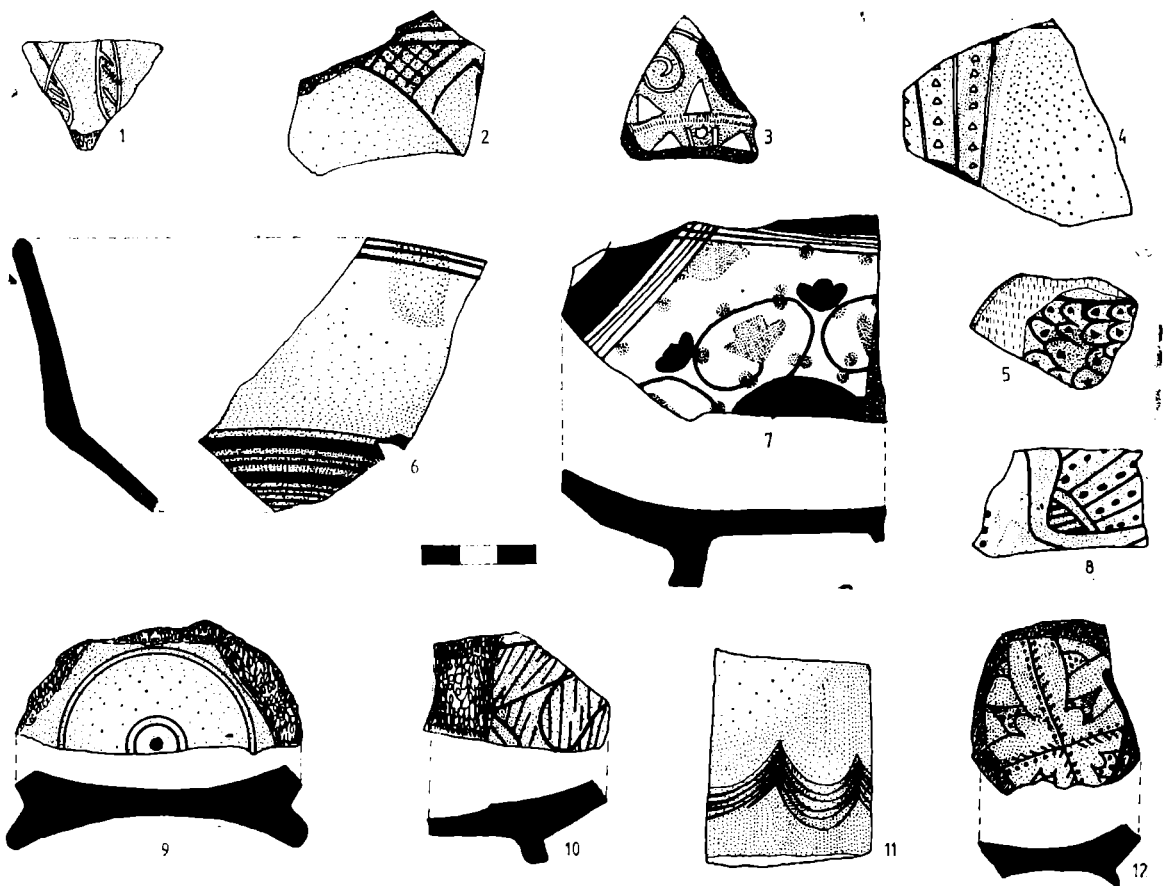

Fig. 7. Dumbrava, com. Ulmi, jud. Dimbovița. Ceramică descoperită în așezarea medievală: 1–8 ceramică comună; 9–10, 12 ceramică smălțuită.

Fig. 7. Dumbrava, comm. d'Ulmi, dép. de Dimbovița. Céramique découverte dans le site médiéval: 1–8 céramique commune; 9–10, 12 céramique émaillée.

evazată, gîtul scurt, corpul bombat, iar buza prezintă variantele întîlnite în tot secolul al XIV-lea⁷. Din aceeași categorie fac parte oalele (fig. 5/6.9) cu buza scurtă, dreaptă sau ușor arcuită, pîntecele mai puțin bombat decît la cele din prima categorie și toarta în bandă lată⁸. Nivelului I îi aparține și un borcan (fig. 5/4) cu marginea aproape dreaptă și ușor evazată, avînd o șanțuire pe mijloc⁹. Unicul decor al

oalelor și borcanelor este banda de linii paralele orizontale, plasată pe umărul vaselor. În număr mai mic se întîlesc și cîmile (fig. 5/3,) cu marginea trilobată, corpul zvelt, fundul profilat și buza „în streășină“, aparținînd îndeobște nivelului I (v. și nota 7). Tot în cantități mici apar și fragmentele de urcioare și cupele cu picior. În nivelul I nu apare decît sporadic decorul lustruit care se întîlnește mai des în nivelurile următoare, mai ales în ultimul. Ca decor pentru urcioare se folosesc numai benzile din linii în val¹⁰ (fig. 4/12) sau în ghirlande¹¹ (fig. 7/11).

Nivelului superior (secolul XV) îi este specifică oala cu buză înaltă, dreaptă și subțiată¹² (fig. 5/12). Borcanele și oalele cu buza „în ștreășină“ nu mai apar.

Ceramica smălțuită, deși nu reprezintă procentual decît 1% din total, permite unele considerații

⁷ S. Dolinescu-Ferche, *Așezări din secolele III și IV e.n. în sud-vestul Munteniei. Cercetările de la Dulceanca*, București, 1974, p. 105, fig. 112; L. Chițescu, *CercArh*, 2, 1976, p. 171, fig. 10/4, p. 172, fig. 11/7, p. 174, fig. 12/7; L. Bătrina și A. Bătrina, *CercArh*, 4, 1981, p. 155, fig. 7/3; D. V. Rosetti, *Materiale*, 8, 1962, p. 76, fig. 3/4, 12, 25, 38; M. Constantiniu, Panait I. Panait, *CercArhBuc*, 2, 1965, p. 215, fig. 114/1, 2; P. Diaconu, S. Baraschi, *Păciul lui Soare, Așezarea medievală (secolele XIII–XV)*, II, București, 1977, p. 203, pl. 2/7–9; N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 248, pl. 14/3, p. 250, pl. 16/1,3–4, 6, 11.

⁸ N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 256, pl. 22/4, p. 257, pl. 23/1; P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 55, fig. 38/1, p. 204, pl. 4/3, 5; L. Chițescu, *op. cit.*, p. 175, fig. 12/12; Panait I. Panait, *CercArhBuc*, 2, 1965, p. 244, fig. 5/4.

⁹ M. Constantiniu, Panait I. Panait, *op. cit.*, p. 215, fig. 114/5; L. Chițescu, *op. cit.*, p. 174, fig. 13/17.

¹⁰ N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 264, pl. 31/5, p. 267, pl. 33/22; P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 52, fig. 37/4, 10.

¹¹ P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 59, fig. 41/5, 9.

¹² M. Constantiniu, Panait I. Panait, *op. cit.*, p. 215, fig. 114/8; N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 254, pl. 25/11; P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 204, pl. 4/5, 8.

cronologice mai strinse, fapt pentru care o prezentăm separat pe niveluri ¹³.

În nivelul I formele de bază sînt strachina, farfuria și mai rar urciorul. Culoarea predominantă este albul (fig. 6/3, 7/1,3—4), alături de care apare mai rar galbenul auriu (fig. 7/2). Pe acest fond se întîlnesc uneori și pete de culoare verde deschis (fig. 7/4). Motivele sînt cele geometrice „în tablă de șah” ¹⁴ (fig. 7/2); geometrico-spiralice, alternate în registre amplasate pe marginea superioară a vaselor ¹⁵ (fig. 6/3); benzi verticale paralele cu triunghiuri imprimate în interior (fig. 7/4); rozeta cu patru petale plasată în centru ¹⁶ (fig. 7/12); motive zoomorfe reprezentînd pești (fig. 7/1) și spiralice combinate cu triunghiuri imprimate, pe urcioare ¹⁷ (fig. 7/3).

În nivelul II culoarea albă aproape dispăre, crescînd cantitativ verdele, castaniul, galbenul-verzui și portocaliu, combinate în pete de culoare. Ca formă, predomină strachina cu fund inelar înalt. Motivele decorative sînt: cel stelar ¹⁸ (fig. 6/5); rozeta cu patru petale încadrată de un pătrat înscris în cerc (fig. 6/4) și zoomorfe cu reprezentări de păsări ¹⁹ (fig. 7/5, 8, 10).

În nivelul de secol XV culorile predominante sînt galbenul-verzui, verdele și castaniul. Au fost recoltate fragmente de străchini cu buza rotunjită și ușor subțiată, marginea înaltă și dreaptă (fig. 7/6), piciorul inelar scund (fig. 7/9). Motivele decorative sînt reprezentate numai prin benzi de cercuri concentrice ²⁰.

Am considerat necesară prezentarea aparte a unui fragment de strachină orientală, apărută în semibordeciul I. Fragmentul are un picior inelar (fig. 7/7) și este lucrat din pastă densă, fină, cărămizie fiind decorat cu motive pictate pe angobă albă. Ca decor, prezintă motive florale realizate sub forma unei rozete încadrată de un hexagon din linii paralele, de diferite grosimi. Culorile sînt

albastrul și negrul, aplicate pe un fond alb, strălucitor. Deocamdată, analogiile lipsesc, motivele florale și culorile sub altă aranjare și formă întîlnindu-se pe o strachină găsită la Curtea domnească din Tirgoviște, dar abia în secolul al XVI-lea. Pentru această epocă, ceramica orientală este prezentă și în alte așezări (Păciul lui Soare, Zimnicea, Baia ș.a.), dar de altă factură coloristică și decorativă ²¹.

Obiectele din metal. Prelucrarea fierului în așezare este dovedită de cele cîteva fragmente de zgură spongioasă, descoperite mai ales în nivelul I. Procentul cel mai mare este dat de cuțite de diferite forme și dimensiuni. Dintre acestea amintim pe cele cu spin, de dimensiuni medii (0,10—0,12 m), din șapte exemplare numai două fiind bine păstrate (fig. 6/8—9). Primul are spinul plasat în prelungirea marginii neascuțite și lama de formă dreptunghiulară, iar al doilea cu pedunculul plasat simetric pe axul longitudinal și lama în triunghi ascuțit prelung ²². De un tip deosebit este un cuțit de vînătoare (fig. 6/16) lung de 0,34 m, din care mînerul de 0,09 m e prevăzut cu trei nituri pentru fixarea plăselelor, mînerul avînd aceeași lățime ca și tăișul ²³. A apărut un singur exemplar dintr-o răzuitoare (gripcă), care are însă partea inferioară ruptă (fig. 6/7). Se păstrează coada lungă, torsionată, cu capătul îndoit și petrecut printr-un inel de agățare. Lama, atît cît se păstrează, nu are forma triunghiulară obișnuită, ci dreptunghiulară ²⁴.

În toate nivelurile au apărut cuie de diferite mărimi (fig. 6/10, 15), dintre care remarcăm pe cele cu floarea mare, de aceeași grosime cu corpul cuiului propriu-zis.

În semibordeciul I a apărut și o cheie cu tija ruptă, avînd un miner circular prevăzut cu două orificii ²⁵ (fig. 6/12).

Ca accesoriu de îmbrăcăminte semnalăm o cataramă masivă cu cadrul dreptunghiular și

¹³ Am inclus la acest capitol și cîteva fragmente ceramice smălțuite, semnificative, obținute din pereghiează (fig. 7/4—5, 10, 12).

¹⁴ P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, fig. 65/E/5.

¹⁵ P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, fig. 65/E/5.

¹⁶ *Ibidem*, fig. 65-B/12—16.

¹⁷ *Ibidem*, p. 78, fig. 58/4 (dar nu intrutotul asemănătoare).

¹⁸ *Ibidem*, fig. 65-F/3, p. 89, fig. 71/7.

¹⁹ N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 134—136, fig. 60/11; P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 80—82, fig. 61—62 și 63/1 (numai pentru motivul stelar, la care diferă decorația spațiului interior al brațelor).

²⁰ N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 273, pl. 39/9, p. 278, pl. 44/1, 3—4; P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 88—93 și fig. 71—75.

²¹ N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 275, pl. 41/3; P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 83, fig. 66/2, 4—5.

²² N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 42, fig. 28/8, p. 91, 239, pl. 5/3; I. Chițescu, R. Lungu, P. Papisima, P. Vlădile, V. Rădulescu, A. Păunescu, *CercArh*, 4, 1981, p. 131, fig. 7/10; E. Neamțu, V. Neamțu, S. Cheptea, *Orașul medical Baia în secolele XIV—XVII*, Iași, 1980, p. 172, fig. 20/16.

²³ N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 91 și 239, pl. 5/2; P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 42—43, fig. 28/7—8.

²⁴ E. Neamțu, V. Neamțu, Stela Cheptea, *op. cit.*, p. 167, fig. 15/5, p. 186, fig. 34/1; P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 42—43 și fig. 28/5; N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 91—92, și 239, pl. 5/13.

²⁵ N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 92—93, 240, pl. 6/1—4; P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 41—42 și fig. 28/1.

²⁶ N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 94, 240, pl. 6/17; P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 44—45, fig. 30/9.

acul plasat pe latura lungă²⁶ (fig. 6/11). Alte unelte sînt reprezentate printr-un ac de pescuit, subțire și torsionat, cu capătul opus cîrligului indoit (fig. 6/13) și de un obiect din fier din balot de formă dreptunghiulară, cu secțiunea în formă de „U”, cu brațele scurte și zimțate. Pe corpul piesei se observă un nit (fig. 6/14). O lamă de fier de formă triunghiulară, fragmentară (fig. 6/6) ar putea fi o parte dintr-o mistrie.

Ca armă propriu-zisă s-a găsit un vîrf de săgeată de dimensiuni mici, cu secțiunea dreptunghiulară și spinul subțire²⁷ (fig. 6/17).

III. CIMITIRUL

Situat în imediata apropiere a așezării, spre nord-est, ocupă circa 500 m². A fost cercetat colțul de sud-est în suprafață de 50 m², descoperindu-se 14 morminte, dintre care 8 relativ bine păstrate.

Mormintele au gropile puțin adînci, variînd între 0,50—0,80 m față de cota actuală a terenului. Nu ne putem pronunța asupra cronologiei interne a cimitirului, însă observăm că:

— din mormintele cercetate, trei (M. 1—3) prezintă orientarea ESE-VNV 283°, în timp ce restul sînt poziționate ENE-VSV 255°.

— mormintele cu orientarea ESE—VNV se plasează spre interiorul necropolei (al terasei), în timp ce restul (M.4—14) se concentrează către marginea terasei, separate de prima grupă printr-o porțiune de teren liber de aproape 10 m.

Chiar din acest stadiu preliminar al cercetării apreciem că cimitirul cuprinde două grupe distincte prin aspectul fizic, și anume:

— o primă categorie, formată din cinci morminte (M.1—3, 5, 11), cuprinde indivizi scunzi, cu înălțimea medie de 1,50 m, cu fruntea îngustă și arcadele proeminente, cutia craniană alungită și bărbia ascuțită. Mormintele sînt poziționate după ambele orientări;

— a doua categorie cuprinde morminte orientate ENE-VSV, majoritatea lor fiind însă deranjate. Se caracterizează prin indivizi robusți, cu înălțimea medie în jur de 1,65 m, cutia craniană

²⁶ N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 96, 243, pl. 9/4—5; D. Popescu, N. Constantinescu, Gh. Diaconu, S. Morintz, *Materiale*, 5, 1959, p. 741, fig. 13/1; I. L. Chițescu, R. Lungu, T. Papisima, P. Vlădila, V. Rădulescu, A. Păunescu, *op. cit.*, p. 131, fig. 7/5.

²⁷ N. Constantinescu, *op. cit.*, p. 97—98, 245, pl. 11/6; P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 138—141, fig. 104/11; D.V. Rosetti, *op. cit.*, p. 77, fig. 4/7.

rotunjită și fruntea mai înaltă, iar arcadele mai puțin pronunțate.

Dintre morminte, M.9 era al unui copil, cu lungimea scheletului de 1,30 m și orientat ENE-VSV. Nu-l putem atribui niciuneia din grupele menționate din cauza condițiilor precare de conservare.

Inventarul necropolei depistat pînă în prezent este sărac, constînd din nasturi globulari de argint sau bronz, o verighetă din sîrmă de argint răsucită (fig. 6/2) apărută în M.1 și inel din argint (fig. 6/1) descoperit în mormîntul deranjat M.7. Inelul prezintă o verigă simplă, aproape lenticulară în secțiune și lărgită spre chaton, cu care face corp comun. Chatonul este octogonal, pe fața lui avînd incizate motive spiralice ce se înfășoară spre centru, iar bordura prezintă incizii fine succesive, dispuse vertical²⁸.

În stadiul actual al cercetării nu putem să încadrăm perioada de funcționare a necropolei decît în mare, în aceleași limite cu cele ale așezării, adică în secolele XIV—XV.

*

Am identificat stațiunea medievală cercetată în 1981 cu prima vatră a satului Lucieni, avînd în vedere unele argumente documentare. Astfel, într-un hrisov emis de Mihnea Turcitul, la 7 aprilie 1580, în care se menționează hotarele satului, este amintit și punctul „Obreja”, unde se află stațiunea arheologică. Cercetările de teren întreprinse în zonă ne-au relevat faptul că în acest punct s-au găsit cele mai vechi urme de locuire medievală (v. nota 2). Documentele cartografice ne ajută să urmărim în continuare deplasarea vetrei satului de pe terasa înaltă de pe malul stîng al Dîmboviței, în apropierea apei, în luncă, pe dreapta riului, în punctul în care se află biserica (de unde s-au recoltat fragmente ceramice din secolele XVI—XVIII). În secolul al XIX-lea satul s-a stabilit în actuala vatră, ceva mai la sud. (fig. 1)

Încă din acest stadiu al cercetării constatăm similitudini evidente între tipul de locuință și inventarul de la Dumbrava și unele descoperiri făcute în Tîrgoviște și împrejurimi, ceea ce demonstrează caracterul unitar al culturii materiale din secolul al XIV-lea în zona Cîmpiei înalte a Tîrgoviștei.

²⁸ P. Diaconu, S. Baraschi, *op. cit.*, p. 121—124 și fig. 69/9; Al. Bărcăcilă, 5, 1959, p. 777, fig. 2/5.

RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES À DUMBRAVA, COM. D'ULMI DÉP. DE DÎMBOVIȚA

RÉSUMÉ

Les recherches préliminaires entreprises en 1981 dans le lieu dit „Obreja-Jghiaburi”, ont mis en valeur une site médievale, avec trois niveaux successifs d'habitation. Il superpose un niveau de l'âge du bronze moyen (la culture Tei), et un autre, du IVe siècle de n.è.

Le premier niveau du site médieval (XIVe siècle) comprend des logements de type demihutte, et le deuxième niveau

(la fin du XIVe siècle et le commencement du XVe) présente des logements de surface. Du troisième niveau on a délimité une fosse pour les provisions.

L'inventaire archéologique comprend la céramique d'usage courant où on peut remarquer des pots et des bocals avec le bord „en auvent” et émaillée (des écuelles, des assiettes et des orgelets). Les objets métalliques sont représentés surtout des outils d'usage quotidien.

Près de cet établissement on a découvert la nécropole dont on a étudié 13 tombeaux d'inhumation en délimitant deux différentes subdivisions sommatiques.

Les auteurs de la recherche archéologique identifient le site étudié avec le premier emplacement du village Lucieni, historiquement attesté pour la première fois par un document, écrit de 7 avril 1580.